

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/52/2023
Identifikačné číslo spisu:	1422203701
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1422203701.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky J. Q., narodenej XX. L. XXXX, Q., T. M. X, zastúpenej advokátkou JUDr. Margarétou Chlebovou, Bratislava, Pod Vtáčnikom 3, proti odporcovi I. I. Q., K., narodenému XX. P. XXXX, Q., T. M. X, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8C/42/2022, o dovolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2022 sp. zn. 1Co/11/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2022 sp. zn. 1Co/11/2022 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 26. októbra 2022 č. k. 8C/42/2022-51 uložil odporcovi, aby nevstupoval do bytu č. XXX nachádzajúceho sa na XX. p. v bytovom dome súpisné číslo XXX, vchod T. M.. X, zapísaného na liste vlastníctva XXXX a vedeného Okresným úradom Bratislava, katastrálnym odborom, okres: Q. I., obec: Q. - B. F., k. ú.: B. F.; bytový dom je postavený na parcelách registra „C“, parc. č. XXXX/X o výmere 430 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, parc. č. XXXX/X o výmere 49 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie a parc. č. XXXX o výmere 500 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie zapísané na liste vlastníctva XX a vedené Okresným úradom Bratislava, katastrálnym odborom, okres: Q. I., obec: Q. - B. F., k. ú.: B. F. a do spoločných častí a zariadení bytového domu (I. výrok); uložil odporcovi, aby sa nepribližoval k navrhovateľke na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov s výnimkou konaní verejnej správy, súdnych konaní a vyšetrovacích úkonov v trestnom konaní, a to vždy za prítomnosti tretej osoby (II. výrok); v prevyšujúcej časti návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol (III. výrok); poučil odporcu, že môže podľa § 337 ods. 2 CSP podať proti navrhovateľke žalobu vo veci samej, týkajúcu sa aj nárokov na navrátenie do pôvodného stavu, nárokov na náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia s tým, že podľa § 337 ods. 1 CSP jej podaním je povinný znášať právne následky vyplývajúce z CSP (IV. výrok) a vyslovil, že navrhovateľka má voči odporcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (V. výrok).

1.1. Súd mal za osvedčené, že navrhovateľka je manželkou odporcu, ktorá býva s odporcom a ich maloletým synom v označenom byte, ktorý je vo výlučnom vlastníctve odporcu. Z priloženého

Potvrdenia o vykázaní zo spoločného obydlija z 15. októbra 2022, Úradného záznamu polície zo 16. októbra 2022 a Zápisnice o trestnom oznámení z 15. októbra 2022 mal tiež za osvedčené, že odporca bol 15. októbra 2022 príslušníkmi policajného zboru vykázaný z obydlija navrhovateľky a odporcu podľa § 27a ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov z dôvodu násilného správania voči navrhovateľke, pričom navrhovateľka podala na odporcu trestné oznámenie. Útoky odporcu na fyzickú a psychickú integritu navrhovateľky a ich následky mal súd za osvedčené z čestného prehlásenia T. D. z 18. októbra 2022, z predložených lekárskejších správ z roku 2014 a 2022, ako aj zo záznamu o podaní oznámenia o priestupku z 21. decembra 2014. Na základe uvedeného dospel k záveru, že nariadenie neodkladného opatrenia je dôvodné, nakoľko účelom neodkladného opatrenia je poskytnúť oprávnenému ochranu, prípadne zabrániť ďalšiemu zhoršovaniu jeho postavenia uložením zákazu odporcovi nevstupovať dočasne do bytu, v ktorom býva navrhovateľka, ako osoba, vo vzťahu ku ktorej je odporca na základe predložených dôkazov dôvodne podozrivý z násilia. Odporca svojím konaním (keď v nedávnej minulosti navrhovateľku viackrát fyzicky napadol, a tiež ju psychicky týral hanlivými vyjadreniami na jej adresu), v spojení so stupňovaním jeho správania sa a jeho prejavmi, zasahuje do psychickej a fyzickej integrity navrhovateľky, tieto vedome narúša, pričom v tomto konaní pokračuje aj napriek tomu, že navrhovateľka niekoľkokrát, a to najmä v poslednej dobe privolala na pomoc pred atakmi z jeho strany policajnú hliadku. Vychádzajúc z popísaného stavu je predpoklad, že odporca aj v budúcnosti bude pokračovať v konaní, ktorým neoprávnene zasahuje do osobnostných práv navrhovateľky, čím je osvedčené nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy. Neodkladným opatrením nariadil odporcovi zákaz priblíženia sa na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov, a nie 50 metrov ako navrhovala navrhovateľka, nakoľko mal za to, že uvedená vzdialenosť je na ochranu navrhovateľky pred konaním odporcu postačujúca, preto vo zvyšnej časti návrh navrhovateľky zamietol.

1.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie odporcu uznesením z 25. novembra 2022 sp. zn. 1Co/11/2022 uznesenie súdu prvej inštancie v celom rozsahu zmenil tak, že návrh navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietal a odporcovi nepriznával nárok na náhradu trov prvoinštančného konania. Odporcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. V preskúmvanej veci dospel k záveru, že z hľadiska nevyhnutnej ochrany navrhovateľky, ako možnej obete domáceho násilia, nebola z jej strany dostatočne spoľahlivo osvedčená dôvodnosť bezodkladnej naliehavej potreby úpravy vzťahov medzi stranami takými rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré by nasvedčovali tomu, že zo strany odporcu dochádza k agresívnemu fyzickému správaniu ohrozujúcemu jej telesné zdravie, či ku psychickému ubližovaniu v podobe hrubých vyhrážok, ponižujúceho urážania, osočovania a vulgárneho nadávania navrhovateľke, ktoré by bolo spôsobilé ohroziť jej duševné a fyzické zdravie alebo vyvolať obavu o jej život. Pretože musí ísť o stav, ktorý neznesie odklad, nepostačuje len tvrdenie o páchaní násilia bez bližšieho zdôvodnenia. Navrhovateľka v posudzovanej veci neosvedčila dôvodné podozrenie z násilia. Odvolaciemu súdu nebolo zrejmé, na základe akých skutkových okolností dospel súd prvej inštancie k záveru, že navrhovateľka naliehavosť a potrebu nariadenia neodkladného opatrenia preukázala, nakoľko predložené listinné dôkazy na preukázanie dlhodobého fyzického alebo psychického násilia, ktorého sa má odporca údajne dopúšťať, nie je možné považovať za preukázanie právne podstatnej skutočnosti, že jeho správanie sa k navrhovateľke nadobúdalo intenzitu fyzického a psychického násilia, keď iba samotné narušenie vzájomných vzťahov strán sporu nemôže zakladať dôvodnosť navrhovaného neodkladného opatrenia. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením rozhodol vecne nesprávne, a preto ho odvolací súd podľa § 388 CSP zmenil a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol v celom rozsahu, nakoľko navrhovateľka neosvedčila potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi stranami sporu a ani skutočnosť, že odporca je dôvodne podozrivý z násilia.

2.2. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP v zmysle zásady úspešnosti v konaní, avšak v konaní úspešnému odporcovi tento nárok nepriznal, keďže mu v konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala navrhovateľka (ďalej aj ako „dovolaťka“) dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP, § 421 písm. a), b), c) CSP.

3.1. Vo vzťahu k vade podľa § 420 písm. f) CSP namietala, že súd jej opomenul doručiť odvolanie odporcu v predmetnom konaní, čím jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, a to právo na vyjadrenie sa k odvolaniu odporcu, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Taktiež mala za to, rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne. V konaní boli jednoznačne preukázané útoky odporcu na fyzickú a psychickú integritu navrhovateľky, ktoré vyplývali nielen z čestného prehlásenia, ale aj z lekárskeho správ a oznámenia o priestupku.

3.2. S poukazom na dovoláciu argumentáciu navrhla, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu v celom rozsahu a potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie. Zároveň si uplatnila náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Odporca sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) navrhovateľka zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V posudzovanom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia podľa § 325 ods. 2 písm. e) a h) CSP. Súd prvej inštancie v bode 9. svojho uznesenia skonštatoval, že nariadením neodkladného opatrenia sa dosiahne trvalá úprava pomerov medzi stranami, preto neuložil dovolateľke povinnosť podať žalobu vo veci samej (§ 336 ods. 1 CSP). Podľa názoru dovolacieho súdu má nariadené neodkladné opatrenie povahu rozhodnutia vo veci samej, keďže návrh na jeho nariadenie v predmetnej veci bol podaný samostatne a súdy o ňom rozhodli ako o samostatnom predmete konania, bez následne nadväzujúceho konania a rozhodovania vo veci samej. Preto je voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 CSP prípustné.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Po preskúmaní obsahu spisu dovolací súd konštatuje, že v postupe odvolacieho súdu zistil takú vadu, ktorá ukrátila dovolateľku na jej procesných právach, a teda bolo porušené jej právo na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

12. Hlavným argumentom podaného dovolania je to, že súd nedoručil dovolateľke odvolanie odporcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie, čím neumožnil dovolateľke reagovať na jeho tvrdenia uvedené v predmetnom odvolaní.

13. Podľa § 373 ods. 3 CSP odvolanie doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve ich, aby sa k odvolaniu vyjadrili, a určí na vyjadrenie lehotu nie kratšiu ako desať dní.

14. Z obsahu spisu vyplýva, že odporca dňa 14. novembra 2022 doručil na súd prvej inštancie odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré skutočne nebolo dovolateľke doručené. Princíp rovnosti zbraní a princíp kontradiktórnosti konania nebol zachovaný, nakoľko dovolateľka nemala možnosť pred rozhodnutím odvolacieho súdu oboznámiť sa s odvolaním odporcu a rovnako nemala možnosť sa k nemu aj vyjadriť, ak to považovala za potrebné. Dovolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval nesprávne, ak podané odvolanie dovolateľke nedoručil s výzvou, aby sa k nemu v stanovenej lehote vyjadrila. Uvedené pochybenie neodstránil ani odvolací súd. Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a dovolateľka tak opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Pre úplnosť veci dovolací súd poznamenáva, že dovolateľka v úvode dovolania uviedla, že ho podáva (aj) v zmysle § 421 písm. a), b), c) CSP [správne má byť § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP], pričom tento dovolací dôvod nijako nešpecifikovala. Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa zrušuje z dôvodu existencie vady zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa ďalej nezaoberal prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.